

**ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра географії України та регіоналістики**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан географічного факультет

Мирослав ЗАЯЧУК

«01» вересня 2022 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни**

**ПРАВОВІ ПИТАННЯ ГІДРОМЕТЕОРОЛОГІЧНИХ
СПОСТЕРЕЖЕНЬ**

Вид дисципліни (за компонентом ОП): вибіркова

Освітньо-професійні програма «Гідрометеорологія»

Спеціальності 103 Науки про Землю

Галузь знань 10 Природничі науки

Рівень вищої освіти перший бакалаврський

**Назва факультету, на якому здійснюється підготовка фахівців за
вказаними освітньо-професійними програмами** географічний

Мова навчання українська

Чернівці 2022 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Правові питання гідрометеорологічних спостережень» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Гідрометеорологія», спеціальності: 103 Науки про Землю, галузі знань: 10 Природничі науки, затвердженої Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (протокол № 6 від *вчервня* 20*17*р.).

Розробник:

асистент кафедри географії України та регіоналістики, к.геогр.н., Настюк Микола Григорович

Затверджено на засіданні кафедри географії України та регіоналістики

Протокол №14 від “01” вересня 2022 року

Завідувач кафедри Іван КОСТАЩУК

Погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Гідрометеорологія».

Гарант освітньої програми Микола ПАСІЧНИК

Схвалено методичною радою факультету

Протокол № 2 від “01” вересня 2022 року

Голова методичної ради факультету Микола ПАСІЧНИК

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1 Мета викладання дисципліни

Сформувати у студентів систематизовані знання і розуміння загальних правових, економічних, соціальних та організаційних засад гідрометеорологічних спостережень в Україні.

Дисципліна знайомить студентів із особливостями організації роботи мережі гідрологічних станцій і постів, організацією спостережень на них.

1.2 Завдання вивчення дисципліни

- розкрити студентам зміст курсу “Правові питання гідрометеорологічних спостережень”;
- розкрити студентам правові засади гідрометеорологічної діяльності;
- ознайомити студентів з структурою гідрометричної служби;
- навчити студентів розуміти державне регулювання гідрометеорологічної діяльності;
- показати основні перспективи розвитку гідрометеорологічних спостережень;
- ознайомлення з фінансуванням та матеріально-технічним забезпеченням гідрометеорологічних спостережень;
- вивчення нормативно-правових актів, що регулюють гідрометеорологічні спостереження в Україні.

1.3. Компетенції, якими має оволодіти студент в процесі вивчення дисципліни

У результаті вивчення дисципліни „Правові питання гідрометеорологічних спостережень” студент повинен:

знати:

- Структуру та підпорядкування гідрометеорологічної служби в Україні;
- Нормативно-правові акти що регламентують гідрометеорологічну діяльність в Україні.

вміти:

- Аналізувати процес виконання гідрометеорологічних спостережень;
- Орієнтуватись у питаннях правових основ гідрометеорологічної діяльності;
- Розуміти процес фінансування гідрометеорологічної діяльності.

**2. СТРУКТУРА ЗМІСТОВНИХ МОДУЛІВ, НАВЧАЛЬНИХ ЕЛЕМЕНТІВ ДИСЦИПЛІНИ
„ПРАВОВІ ПИТАННЯ ГІДРОМЕТЕОРОЛОГІЧНИХ СПІСТЕРЕЖЕНЬ” ТА НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТА**

Компетенції (прогнозовані результати навчання)	Тема змістового модуля (ЗМ), навчального елементу (НЕ)	Зміст навчального елемента	Вид заняття (к-сть год.)					Види діяльності та поточного контролю на занятті	К-сть балів	ІНДЗ (за вибором)	К-сть балів за ІНДЗ	Всього балів за види навч. занять НЕ
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1 ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ГІДРОМЕТЕОРОЛОГІЧНИХ СПІСТЕРЕЖЕНЬ												
Знати і розуміти: основні нормативно- правові акти у сфері гідрометеорології	НЕ 1.1 <i>(Лекція)</i> Вступ. Правові питання гідрометеорологічної діяльності.	Загальні положення Закону України «Про гідрометеорологічну діяльність». Нормативно-правові акти у сфері гідрометеорологічної діяльності.	4					– конспект лекцій - тестування	2	- реферати чи проекти на індивідуальну тему за вибором (ІНДЗ)	10	8
Розуміти і знати: Роль Верховної Ради України в регулюванні гідрометеорологічної діяльності	<i>(Самостійна робота)</i> Правові питання гідрометеорологічної діяльності.	Акти Верховної Ради України у сфері гідрометеорологічної діяльності. Акти президента України у сфері гідрометеорологічної діяльності. Основні напрями гідрометеорологічної діяльності.			6			– конспект - тестування	2			
Розуміти і знати: особливості взаємодії органів місцевої влади з гідрометеорологічними організаціями України. Вміти: будувати картограми та	Лабораторна робота № 1 Динаміка чисельності населення	Акти органів виконавчої влади у сфері гідрометеорологічної діяльності. Регулювання гідрометеорологічної діяльності місцевими органами влади.				4			4			

	та метеорологічного обслуговування	Поняття метеорологічне обслуговування.											
Розуміти і знати: вимоги щодо метеорологічних спостережень на аеродромах	(Самостійна робота) Правове регулювання метеорологічних спостережень та метеорологічного обслуговування	Метеорологічні спостереження та обслуговування на аеродромах. Метеорологічне обслуговування Збройних сил України.			6				– конспект – графічні моделі - тестування	1			
Розуміти і знати: вимоги щодо метеорологічної інформації та метеорологічного обслуговування	Лабораторна робота №3 Правове регулювання метеорологічних спостережень та метеорологічного обслуговування	Вимоги щодо метеорологічної інформації та метеорологічного обслуговування					2	- виконання завдань - оцінювання виконання роботи	2				
Знати і розуміти: особливості державного регулювання обліку поверхневих вод	НЕ 1.4 (Лекція) Реалізація державного обліку поверхневих вод.	Постанова Кабінету Міністрів України від 08.04.1996 № 413. Про затвердження Порядку ведення державного водного кадастру. Загальні положення державного обліку водних ресурсів.	4					– конспект лекцій - тестування	1				6
Розуміти і знати: характерні риси міграційного руху населення.	(Самостійна робота) Реалізація державного обліку	Суб'єкти державного водного кадастру. Суть державного регулювання масивів поверхневих вод.			6			– конспект – графічні моделі - тестування	1				

Вміти: користуватись методами розрахунку чисельності мігрантів у загальній структурі населення	поверхневих вод.													
Розуміти і знати: суть державного обліку поверхневих вод.	<i>Лабораторна робота №4</i> Державний облік поверхневих вод.	Суть державного обліку поверхневих вод.				4		- виконання завдань - оцінювання виконання роботи	4					
Знати і розуміти: суть регулювання метрологічної діяльності у гідрометеорології.	НЕ 1.5 <i>(Лекція)</i> Регулювання метрологічної діяльності у гідрометеорології.	Законодавство України про метрологію та метрологічну діяльність. Поняття Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність». Метрологічної діяльності в національній гідрометеорологічній службі України.	3					- конспект лекцій - тестування	2					8
Розуміти і знати: структуру метрологічної системи України	<i>(Самостійна робота)</i> Регулювання метрологічної діяльності у гідрометеорології.	Метрологічна систему України. Види діяльності, що належать до сфери законодавчо регульованої метрології.			6			- конспект - графічні моделі - тестування	2					
Розуміти і знати: принципи вимірювання а повірки обладнання	<i>Лабораторна робота №5</i> Регулювання метрологічної діяльності у гідрометеорології.	Вимоги до процесів вимірювання та вимірювального обладнання.					3	- виконання завдань - оцінювання виконання роботи	4					

РАЗОМ ЗА ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1					15	-	30	-	15	30	10	30		
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2														
ГІДРОМЕТЕОРОЛОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ В УКРАЇНІ.														
Знати і розуміти: структуру УкрГМЦ, функції та завдання	НЕ 2.1 <i>(Лекція)</i> Структура та підпорядкування гідрометеорологічної служби в Україні. Державна система гідрометеорологічних спостережень.	Структура та підпорядкування гідрометеорологічної служби. Положення про Український гідрометеорологічний центр. Основні завдання УкрГМЦ. Функції УкрГМЦ. Сучасна структура національної гідрометеорологічної служби України.	4							- конспект лекцій - тестування	2	- реферати чи проекти на індивідуальну тему за вибором (ІНДЗ)	10	8
Розуміти і знати: сучасну систему гідрометеорологічних спостережень Вміти: аналізувати якість мережі гідрометеорологічних спостережень	<i>(Самостійна робота)</i> Державна система гідрометеорологічних спостережень.	Державна система гідрометеорологічних спостережень.			8					- конспект - графічні моделі та таблиці - тестування	4			
Розуміти і знати: процес формування мережі пунктів спостережень Вміти: здійснювати аналіз і складати	<i>Лабораторна робота №6</i> Державна система гідрометеорологічних спостережень.	Перспективи розвитку державної системи гідрометеорологічних спостережень.						4		- виконання завдань - оцінювання виконання роботи	2			

тематичні картосхеми; виявляти особливості розміщення та розселення населення													
Знати і розуміти: процес фінансування національної гідрометеорологічної служби	НЕ 2.2 <i>(Лекція)</i> Фінансування та матеріально-технічне забезпечення гідрометеорологічних спостережень.	Загальні положення фінансування національної гідрометеорологічної служби. Основні фонди на цінності на балансі національної гідрометеорологічної служби. Проблеми фінансування національної гідрометеорологічної служби.	4						– конспект лекцій - тестування	2			8
Вміти: аналізувати питання Матеріально-технічного забезпечення гідрометеорологічної служби.	<i>(самостійна робота)</i> Фінансування та матеріально-технічне забезпечення гідрометеорологічних спостережень.	Матеріально-технічне забезпечення діяльності національної гідрометеорологічної служби.			6			– конспект – графічні моделі та таблиці - тестування	2				
Вміти: здійснювати порівняльний аналіз фінансових потреб гідрометеорологічних організацій	<i>Лабораторна робота №6</i> Фінансування та матеріально-технічне забезпечення гідрометеорологічних	Формування заявки на фінансування на наступний рік. Бюджетні потреби на функціонування структур національної гідрометеорологічної служби					4	- виконання завдань - оцінювання виконання роботи	4				

3. ЗМІСТ ЗАВДАНЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ТА ЗАВДАНЬ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ ЇЇ ВИКОНАННЯ

1. Назвіть загальні положення Закону України «Про гідрометеорологічну діяльність».
2. Охарактеризуйте нормативно-правові акти у сфері гідрометеорологічної діяльності.
3. Назвіть акти Верховної Ради України у сфері гідрометеорологічної діяльності.
4. Проаналізуйте акти президента України у сфері гідрометеорологічної діяльності.
5. Охарактеризуйте акти органів виконавчої влади у сфері гідрометеорологічної діяльності.
6. Регулювання гідрометеорологічної діяльності місцевими органами влади.
7. Проаналізуйте основні принципи державної політики у сфері гідрометеорологічної діяльності.
8. Охарактеризуйте основні напрями гідрометеорологічної діяльності.
9. Назвіть суб'єкти відносин у сфері гідрометеорологічної діяльності.
10. Розкрийте суть права на провадження гідрометеорологічної діяльності.
11. Загальні положення встановлення охоронних зон в Законі України "Про гідрометеорологічну діяльність".
12. Дайте визначення поняття охоронна зона об'єктів, призначених для гідрометеорологічних спостережень.
13. Проаналізуйте порядок встановлення охоронних зон навколо об'єктів, призначених для гідрометеорологічних спостережень та інших видів гідрометеорологічної діяльності, та режим їх використання.
14. Проаналізуйте положення Закону України «Про гідрометеорологічну діяльність», що регулюють метеорологічні спостереження.
15. Основними завданнями Державної служби України з надзвичайних ситуацій ДСНС у сфері гідрометеорологічної діяльності.
16. Дайте визначення поняття метеорологічне обслуговування.
17. Проаналізуйте метеорологічні спостереження та обслуговування на аеродромах.
18. Проаналізуйте Постанову Кабінету Міністрів України від 08.04.1996 № 413. Про затвердження Порядку ведення державного водного кадастру.
19. Охарактеризуйте загальні положення державного обліку водних ресурсів.
20. Назвіть суб'єкти державного водного кадастру.
21. Розкрийте суть державного регулювання масивів поверхневих вод.
22. Проаналізуйте законодавство України про метрологію та метрологічну діяльність.

23. Назвіть основні поняття Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність».
24. Назвіть види діяльності, що належать до сфери законодавчо регульованої метрології.
25. Проаналізуйте метрологічну систему України.
26. Розкрийте суть метрологічної діяльності в національній гідрометеорологічній службі України.
27. Проаналізуйте ДСТУ ISO 10012:2005 Системи керування вимірюванням. Вимоги до процесів вимірювання та вимірювального обладнання (ISO 10012:2003, IDT).
28. Проаналізуйте структуру та підпорядкування гідрометеорологічної служби.
29. Охарактеризуйте положення про Український гідрометеорологічний центр.
30. Назвіть основні завдання УкрГМЦ.
31. Проаналізуйте основні функції УкрГМЦ.
32. Сучасна структура національної гідрометеорологічної служби України.
33. Державна система гідрометеорологічних спостережень.
34. Розкрийте загальні положення фінансування національної гідрометеорологічної служби.
35. Проаналізуйте матеріально-технічне забезпечення діяльності національної гідрометеорологічної служби.
36. Проаналізуйте основні фонди на цінності на балансі національної гідрометеорологічної служби.
37. Охарактеризуйте основні проблеми фінансування національної гідрометеорологічної служби.
38. Розкрийте суть Стратегії розвитку гідрометеорологічної діяльності в Україні на період до 2030 року.
39. Проаналізуйте стратегічні цілі та показники розвитку гідрометеорологічної діяльності в Україні на період до 2030 року.
40. Охарактеризуйте основні заходи спрямовані на реалізацію Стратегії розвитку гідрометеорологічної діяльності в Україні на період до 2030 року.
41. Назвіть основні очікувані результати реалізації стратегії розвитку гідрометеорологічної діяльності в Україні на період до 2030 року.
42. Проаналізуйте основні механізми реалізації Стратегії розвитку гідрометеорологічної діяльності в Україні на період до 2030 року.
43. Охарактеризуйте загальні положення Державної цільової програми матеріально-технічного переоснащення національної гідрометеорологічної служби на період 2022-2024 років.

44. Назвіть шляхи та способи розв'язання проблеми, строк виконання програми матеріально-технічного переоснащення національної гідрометеорологічної служби на період 2022-2024 років.
45. Проаналізуйте очікувані результати виконання програми матеріально-технічного переоснащення національної гідрометеорологічної служби на період 2022-2024 років.
46. Проаналізуйте загальні положення міжнародного співробітництва у сфері гідрометеорології.
47. Розкрийте суть роботи Всесвітньої метеорологічної організації.
48. Проаналізуйте відповідальність за порушення законодавства у сфері гідрометеорологічної діяльності.
49. Проаналізуйте міждержавні угоди у сфері гідрометеорології.
50. Охарактеризуйте порядок здійснення державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря.
51. Розкрийте суть гідрометеорологічного обслуговування Збройних сил України.
52. Охарактеризуйте метеорологічне обслуговування авіації.
53. Назвіть вимоги щодо гідрометеорологічних спостережень.
54. Проаналізуйте повітряний кодекс України.
55. Проаналізуйте Водний кодекс України.

4. ТЕМАТИКА ІНДЗ

1.	Відповідальність за порушення у сфері гідрометеорології.
2.	Водний кодекс України.
3.	Повітряний кодекс України.
4.	Вимоги щодо гідрометеорологічних спостережень.
5.	Класифікація гідрометеорологічної мережі.
6.	Державна система моніторингу довкілля.
7.	Метеорологічне обслуговування авіації.
8.	Гідрометеорологічне забезпечення та обслуговування.
9.	Порядок здійснення державного моніторингу вод.
10.	Здійснення державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря.
11.	Державна програма матеріально-технічного переоснащення національної гідрометеорологічної служби.
12.	Сучасні можливості вдосконалення гідрометричних спостережень.

5. МОДУЛЬ-КОНТРОЛЬ

**Перелік запитань для проведення підсумкового модульного контролю із курсу
«Правові питання гідрометеорологічних спостережень»**

1. Назвіть загальні положення Закону України «Про гідрометеорологічну діяльність».
2. Охарактеризуйте нормативно-правові акти у сфері гідрометеорологічної діяльності.
3. Назвіть акти Верховної Ради України у сфері гідрометеорологічної діяльності.
4. Проаналізуйте акти президента України у сфері гідрометеорологічної діяльності.
5. Охарактеризуйте акти органів виконавчої влади у сфері гідрометеорологічної діяльності.
6. Регулювання гідрометеорологічної діяльності місцевими органами влади.
7. Проаналізуйте основні принципи державної політики у сфері гідрометеорологічної діяльності.
8. Охарактеризуйте основні напрями гідрометеорологічної діяльності.
9. Назвіть суб'єкти відносин у сфері гідрометеорологічної діяльності.
10. Розкрийте суть права на провадження гідрометеорологічної діяльності.
11. Загальні положення встановлення охоронних зон в Законі України "Про гідрометеорологічну діяльність".
12. Дайте визначення поняття охоронна зона об'єктів, призначених для гідрометеорологічних спостережень.
13. Проаналізуйте порядок встановлення охоронних зон навколо об'єктів, призначених для гідрометеорологічних спостережень та інших видів гідрометеорологічної діяльності, та режим їх використання.
14. Проаналізуйте положення Закону України «Про гідрометеорологічну діяльність», що регулюють метеорологічні спостереження.
15. Основними завданнями Державної служби України з надзвичайних ситуацій ДСНС у сфері гідрометеорологічної діяльності.
16. Дайте визначення поняття метеорологічне обслуговування.
17. Проаналізуйте метеорологічні спостереження та обслуговування на аеродромах.
18. Проаналізуйте Постанову Кабінету Міністрів України від 08.04.1996 № 413. Про затвердження Порядку ведення державного водного кадастру.
19. Охарактеризуйте загальні положення державного обліку водних ресурсів.
20. Назвіть суб'єкти державного водного кадастру.
21. Розкрийте суть державного регулювання масивів поверхневих вод.
22. Проаналізуйте законодавство України про метрологію та метрологічну діяльність.
23. Назвіть основні поняття Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність».
24. Назвіть види діяльності, що належать до сфери законодавчо регульованої метрології.
25. Проаналізуйте метрологічну систему України.

26. Розкрийте суть метрологічної діяльності в національній гідрометеорологічній службі України.
27. Проаналізуйте ДСТУ ISO 10012:2005 Системи керування вимірюванням. Вимоги до процесів вимірювання та вимірювального обладнання (ISO 10012:2003, IDT).
28. Проаналізуйте структуру та підпорядкування гідрометеорологічної служби.
29. Охарактеризуйте положення про Український гідрометеорологічний центр.
30. Назвіть основні завдання УкрГМЦ.
31. Проаналізуйте основні функції УкрГМЦ.
32. Сучасна структура національної гідрометеорологічної служби України.
33. Державна система гідрометеорологічних спостережень.
34. Розкрийте загальні положення фінансування національної гідрометеорологічної служби.
35. Проаналізуйте матеріально-технічне забезпечення діяльності національної гідрометеорологічної служби.
36. Проаналізуйте основні фонди на цінності на балансі національної гідрометеорологічної служби.
37. Охарактеризуйте основні проблеми фінансування національної гідрометеорологічної служби.
38. Розкрийте суть Стратегії розвитку гідрометеорологічної діяльності в Україні на період до 2030 року.
39. Проаналізуйте стратегічні цілі та показники розвитку гідрометеорологічної діяльності в Україні на період до 2030 року.
40. Охарактеризуйте основні заходи спрямовані на реалізацію Стратегії розвитку гідрометеорологічної діяльності в Україні на період до 2030 року.
41. Назвіть основні очікувані результати реалізації стратегії розвитку гідрометеорологічної діяльності в Україні на період до 2030 року.
42. Проаналізуйте основні механізми реалізації Стратегії розвитку гідрометеорологічної діяльності в Україні на період до 2030 року.
43. Охарактеризуйте загальні положення Державної цільової програми матеріально-технічного переоснащення національної гідрометеорологічної служби на період 2022-2024 років.
44. Назвіть шляхи та способи розв'язання проблеми, строк виконання програми матеріально-технічного переоснащення національної гідрометеорологічної служби на період 2022-2024 років.
45. Проаналізуйте очікувані результати виконання програми матеріально-технічного переоснащення національної гідрометеорологічної служби на період 2022-2024 років.
46. Проаналізуйте загальні положення міжнародного співробітництва у сфері гідрометеорології.
47. Розкрийте суть роботи Всесвітньої метеорологічної організації.
48. Проаналізуйте відповідальність за порушення законодавства у сфері гідрометеорологічної діяльності.
49. Проаналізуйте міждержавні угоди у сфері гідрометеорології.

50. Охарактеризуйте порядок здійснення державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря.

7. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю. Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, есе, реферат, творча робота, лабораторна робота) відповідь студента. Формою підсумкового контролю є залік.

Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль знань студента. Поточний контроль здійснюється під час проведення лабораторних та інших видів занять, самостійної роботи і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі.

Засоби оцінювання. Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання є: контрольні модульні роботи з використанням стандартизованих тестів та вправ на логічне мислення; проекти (наскрізні проекти; індивідуальні та командні проекти; дослідницько-творчі та ін.); розрахункові, графічні, розрахунково-графічні роботи; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; студентські презентації та виступи на наукових заходах.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни. Загальна кількість балів, яку студент може отримати у процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів студент набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (заліку).

Кількість балів за кожний навчальний елемент виводиться із суми поточних видів контролю. Кількість балів за змістовний модуль дорівнює сумі балів, отриманих за навчальні елементи даного модуля. Максимальна кількість балів складає: за 1 модуль – 30; 2 модуль – 30 балів.

Студент, який набрав протягом нормативного терміну вивчення дисципліни 60 балів та виконав навантаження за всіма кредитами, має можливість не складати іспит і отримати набрану кількість балів як підсумкову оцінку або складати залік з метою підвищення свого рейтингу за даною навчальною дисципліною. Якщо студент набрав менше 30 балів, він не допускається до складання заліку.

Відповідно до вимог Болонської угоди проводиться місцева (національна) шкала визначення оцінок і шкала ECTS. Для їх порівняння використовується така таблиця:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка: національна та ECTS	Критерії оцінювання
90-100	Зараховано А	Студент дає абсолютно правильні відповіді на теоретичні питання з викладенням оригінальних висновків, отриманих на основі програмного, додаткового матеріалу та нормативних документів. При виконанні практичного завдання студент застосовує системні знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

80-89	Зараховано В	Студент повністю розкрив теоретичні питання на основі програмного та додаткового матеріалу. При виконанні практичних завдань студент застосовує узагальнені знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.
70-79	Зараховано С	Студенту розкрив теоретичні питання, програмний матеріал викладено у відповідності до вимог. Практичні завдання виконані в цілому правильно, але мають місце окремі неточності.
60-69	Зараховано D	Студент розкрив теоретичні питання, проте при викладенні програмного матеріалу допущені окремі помилки. При виконанні практичних завдань студент припускається помилок, за рахунок недостатнього розуміння матеріалу.
50-59	Зараховано E	Студент неповністю розкрив теоретичні питання, відповідь містить суттєві помилки. При виконанні практичних завдань студент припускається значних помилок, а виконання завдань викликає значні труднощі.
35-49	Незараховано FX (з можливістю повторного складання)	Студенту не розкрив теоретичні питання і не може виконати практичні завдання. Як правило такий студент виявляє здатність до викладення думки лише на елементарному рівні.
0-34	Незараховано F (з обов'язковим повторним курсом)	Студенту, який не виконав навчальну програму або якийсь елемент її складової, має фрагментарні знання, які не дозволяють розкрити теоретичні питання і виконати практичні завдання. Такий студент не може викласти свою думку навіть на елементарному рівні.

Для здійснення контролю знань студентів викладач заповнює журнал, де вказуються оцінки за кожний навчальний елемент. Журнал зберігається у викладача. За модулями заповнюються відомості рубіжного контролю, які подаються і зберігаються на кафедрі.

Розподіл балів, які отримують студенти за кожен елемент

Поточне оцінювання (аудиторна (лекційний матеріал і практичні роботи) та самостійна робота)									Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2				40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T1	T2	T3	T4		
8	4	4	6	8	8	8	8	6		

8. Рекомендована література

8.1. Базова (основна)

1. Водний кодекс України. Кодекс України про надра. Лісовий кодекс України. Повітряний кодекс України / Видавництво: Право 2022. – 294 с.

8.2. Допоміжна

1. Екологічне право України. Загальна частина: навч. посіб.; / за ред. В.І. Курила /

В. В. Курзова, А.І. Берлач, В.І. Курило та ін. – К.: Алерта, 2015. – 620 с.

2. ДСТУ ISO 10012:2005 Системи керування вимірюванням. Вимоги до процесів вимірювання та вимірювального обладнання (ISO 10012:2003, IDT)

3. Мілімко Л.В., Артеменко О.В. Екологічне право України / Мілімко Л.В., Артеменко О.В. / Навчальний посібник. – К.: Компринт, 2015. – 288 с.

9. Інформаційні ресурси

1. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws> – система Верховної Ради України щодо пошуку нормативно-правових актів.

2. <https://menr.gov.ua/> – офіційний сайт Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України

3. <https://www.kmu.gov.ua/ua> - Урядовий портал

4. <http://www.ecoleague.net/index.php> – Офіційний веб-сайт Всеукраїнської неурядової громадської організації «Всеукраїнська екологічна ліга»

5. <http://www.meteo.gov.ua/> - Офіційний веб-сайт Українського гідрометеорологічного центру

6. <https://dsns.gov.ua/> - Офіційний сайт Державної служби України з надзвичайних ситуацій.